UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo sancti iohannis baptiste.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

id qđ ſummuz eſſe poteſt in obe
dientia. vt ſcʒ aliquis ſit obdiēs
vſqʒ ad mortē. vñ patet. ꝙ marty
rium ſm ſe eſt perfectius ꝙ̄ obe
dientia abſolute dicta. ¶ Ad ter
tiam reſpondet. ꝙ illa ratio pro
cedit de martyrio. ſm ꝓpriā ſpe
ciem actus ex qua nō hʒ excellē
tiam inter omnes actus virtutū
ſicut nec fortitudo eſt excellen-
tior inter oēs virtutes.

In feſto sā
cti iohannis
baptiſte ē euā
geliuʒ. Eliza
beth impletū
eſt tp̄s Luce.
j. Circa quod
poſſunt diſpu
tari ſeq̄ntes
queſtiones.

¶ Prima. vtrum cōueniēter im
poſitum eſt ei nomē Johannes.
¶ Secunda. vtrū ſit verum ꝙ in
ter natos mulierum non ſit ma-
ior iohanne baptiſta. ¶ Tertia.
vtrꝫ ſit i vtero mr̄is ſanctificat⁹

D primaʒ
queſtioneʒ ſic
ꝓcedit. Et vi-
detur ꝙ nō cō
uenienter im-
poſitum ſit io
hanni hoc no-
men iohānes.
¶ Primo ſic.
In veteri teſtamento inueniunt
alia nomina impoſita per ſpiri-
tumſanctum loquētez ꝑ prophe
tas. et nomen angeli. Malach.
iij. Ecce ego mitto angeluʒ meū
q̄ ꝑparabit viā ꝛc. Itē nomen vo
cis clamātis ꝛc. vt Eſa. xl. Ego
vox clamātis in deſerto. Itē no
men luciferi eo ꝙ fuit terminus
noctis ꝛ initiū lucis gratie. ergo
cum parentes non ſe cōformant
ſcripture ſancte aliud nomē pro
nunciantes ꝙ̄ ſpūſanct⁹ ꝑ ꝓphe
tas impoſuit videntꝛ erraſſe ꝛ in
conueniēter nomē iohēs impo-
ſuiſſe ¶ Secūdo ſic. Iſtud nomē
iohannes gratiā ſignat. vnde in
terp̄tat. domini gratia. ſed gra-
tia nō eſt facta ꝑ eum qꝛ nō erat
ille lux Joh. j. ſed ꝑ chriſtuʒ qui
erat lux vera illuminās omnem
hominē eſt facta. Vñ Johānes
euangeliſta ait. Gratia et veri-
tas per ieſuʒ xp̄m Joh. j. ¶ Ter
tio. Johannes nō fuit gratia. er
go nomē hoc non conuenienter
videtꝛ ſibi impoſitum. qꝛ interp-
tatio vocabuli nō conſonat rei.
antecedens patet. quoniā talia
nomina ī abſtracto vt gratia. bo
nitas et ſapientia et huiuſmodi
non poſſunt dici niſi de eo qui ꝑ
eſſentiam eſt talis. qui ſolus eſt
deus. alij vero qui non per eſſen-
tiam ſʒ ꝑticipatiue habēt tales
proprietates. nō dicūtur abſtra
ctiue gratia. bonitas ꝛc. ſed con
cretiue grat⁹ bonus ſapiens. er-
go videtur ꝙ non cōueniēter no
men iohannes ſit impoſitū iohā
ni baptiſte. ¶ In oppoſitum eſt
euangelium preſens. ¶ Reſpon
deo dicendū. ꝙ conuenienter no

men Johãnes impoſitũ eſt iohã
ni baptiſte. Probatur. quia hoc
impoſitũ eſt mãdato angeli ga
brielis apparentis zacharie in
templo. dicentis. Ne timeas za
charia. quoniã exaudita eſt ora
tio tua. ⁊ vxor tua elizabeth pa-
riet tibi filium ⁊ vocabis nomẽ
eius Johannes. Ubi notandum
ꝙ nomina debent ꝓprietatibus
reſpondere. ⁊ hoc patet in nomi-
nibus generum ⁊ ſpecierũ ꝓut
dicitur. iiij. meth. Ratio eñ quã
ſignat nomẽ eſt diffinitio que de
ſignat propriã rei naturã. noĩa
autem ſingularia hominũ ſemꝑ
imponuntur ab aliqua ꝓprieta-
te eius cui nomen imponit̃ vel
a tempore. ſicut imponuntur no
mina aliquoꝝ ſanctorũ his ꝗ in
eorum feſtis naſcuntur. vel a co
gnatione ſicut filio imponit̃ no-
men patris. vel alicuꝰ de cogna
tione eius. ſic propinqui Johan
nis de quo ſermo. volebant eum
nomine nominare patris ſui za
chariam nõ aũt iohannẽ. qꝛ nul-
lus erat in cognatione ſua qui
vocaretur hoc nomine. vt dicit̃
in pſenti euangelio. Nomina au
tem que imponunt̃ diuinitꝰ aliq
bus ſemper ſignificant aliquod
gratuitũ donũ eis diuinitus da-
tum. ſicut Geneſis. xvij. dicitur
abre Vocaberis abraam. qꝛ pa
trem multarum gentium conſti
tui te. qꝛ igitur beato iohãni do-
minus collaturꝰ erat munꝰ gra-
tie multiplex. ideo cõuenienter
impoſitũ eſt ei nomen iohannes
angelo prenunciante patri ſuo.
Habuit autẽ beatus iohannes
multiplex munꝰ gratie. Primo
in conceptiõe quia in vtero fuit
ſanctificatus. vnde fuit replerꝰ
ſpiritu ſãcto ex vtero matris ſue
Luce primo. Secũdo. qꝛ ſanctꝰ
naſcit̃. Tum quia ſterilis parit.
Tum quia patri loquelam reſti
tuit. Unde ambroſius. Reſpici-
te iohannem quanta vis inſit eiꝰ
vocabulo cuius nuncupatio red
dit muto vocẽ. patri pietatẽ. po
pulo ſacerdotẽ. Primo eñ erat
tacens lingua. ſterilis filio. pri-
uatus officio vbi iohannes na-
ſcitur ſit repente pater ꝓpheta.
loquele vſum recipit. prolẽ affe
ctio recipit. ſacerdotem functio
recognoſcit. Natiuitas eñ iohã
nis multa miraculoꝝ ſublimita
te refulſit. quia nimirũ vt dicit
Beda decebat vt ille quo inter-
natos mulierꝝ maior nemo ſur-
rexit. in ipſo mox ortu virtutis
iubare clareſceret. Habuit ter-
tio munus gratie in cõuerſatio-
ne. cuius tanta ſanctitas fuit. ꝙ
vt inquit Chryſoſtomus. omniũ
vitam culpabilẽ faceret appare
re. vnde teſtimonio domini. inter
natos mulierũ non ſurrexit ma-
ior iohanne baptiſta. Matthei.
xj. Quarto habuit munꝰ gratie ĩ
cognitione. quoniã nõ ꝓpheta
ſed plus ꝙ ꝓpheta domini teſti-
monio fuit. Mat. xj. Quinto ha
buit munꝰ gratie in predicatiõe
vnde ait. Ego vox clamantis in
deſerto parate viã dñi. Mar. j.

De cuius predicationis fructu dicitur Luce primo. Multos filiorum iſrael cōuertet ad dominum deum ipſoꝝ. et ipſe ꝑcedet ante illum in ſpiritu ⁊ virtute helie. vt conuertat corda patruꝫ in filios. ⁊ incredulos ad prudētiā iſtorum. ⁊ parare domino plebē ꝑfectā. Sexto habuit mun⁹ gratie in officiorū excellentia. Fuit eñ baptiſta ſaluatoris. preco iudicis. precuſor regis. Septimo habuit munus gratie. in egreſſu huius vite. qꝛ egreditur cū glorioſa palma martirij merito. ergo ratione tantoꝝ muneruꝫ gratie cōuenientiſſime nominatus eſt iohannes. Ad rationes in oppoſitum. ¶ Ad primā reſpōdet. ꝙ ratio non ꝓcedit. qꝛ parentes iohannis ꝑcipiente angelo dñi impoſuerūt ſibi hoc nomē iohānes nec ē mirū ꝙ vn⁹ ⁊ idem propter diuerſas virtutes in eo exiſtentes recipiat noīa varia ¶ Ad ſecundam reſpondetur. negādo ꝯſequentiam. qꝛ nō dꝛ iohannes quaſi per ipſum gratia facta ſit ſed quia ipſe multiplici gratia a deo donatus eſt. ¶ Ad tertiā eodem mō reſpondet negando conſequentiam. Et ratio eſt. qꝛ iohānes interꝑtatur dñi gratia. vel in quo eſt grā. ⁊ ſm hoc vere cōuenit ei nomen iohannes. qꝛ multiplex dei grā in eo fuit. Pōt etiā ſcdo dici ꝙ iohānes dict⁹ ſit grā eo ꝙ tota ei⁹ natura abſorpta ē in gratiā. ſicut ſol dꝛ lux. Geñ. j. Dixit deus. Fiat lux. Et ſicut hō carnalis dꝛ caro. ⁊ ſpūalis ſpūs. Jo. iij. ſic iſte nō ſolū gratioſus. ſꝫ etiā grā noiat. qꝛ qſi ſupabundans naturā totā abſorbuiſſe videt. vt ex vita admirabili ſua pꝫ.

Ad ſecūdam queſtioneꝫ ſic ꝓcedit. Et videtur ꝙ nō ſit veruꝫ. qꝛ inter natos mulieꝝ nō ſit maior iohanne baptiſta. ¶ Primo ſic. xp̄s ē nat⁹ de muliere. iuxta illō apli ad Gal. iiij. Natū ex muliere factuꝫ ſub lege. ⁊ tñ eſt maior iohe baptiſta Unde iohanes dicit de eo. Non ſum dignus corrigiam ſoluere calciamenti eius. ¶ Secundo ſic de ꝓphetis ⁊ patriarchis qui nati ſunt de mulierib⁹. quibus iohānes nō videt fuiſſe maior. Naꝫ de abrahā dicit aug. ꝙ celibatus iohannis nō prefertur cōiugio abrahe. ¶ Tertio arguitur de apoſtolis qui dicitur vt dꝛ ad Ro. viij. primitias ſpūs habentes. ⁊ ita pre oīb⁹ poſt xp̄ꝫ et matrem eius plenitudinē ſpiritus ſancti habuiſſe credū. ¶ In oppoſituꝫ eſt verbum xp̄i Mat. xj. ¶ Reſpondeo dicendū ꝙ verbum xp̄i eſt veriſſimum. ¶ Ad rationes in oppoſitum. ¶ Ad p̄mā reſpondetur. ꝙ chriſtus ab illa vniuerſalitate excluditur ꝙ non de muliere. ſed de virgine natus eſt. vnde ſignāter dicit. Inter natos mulierū nō ſurrexit ⁊c. quia mulier coiter corruptionē ſonat

ſed femia ſexũ. Vñ ſi alicubi re-
peritur xp̃s dictus filius mulie
ris. vt in iohanne. Mulier ecce
filius tuus. Et in ap̃l'o vbi ſupra
ſexum noiat non corruptionem.
¶ Ad ſecundã rñdetur q vt dicit
Hiero. Cum ſaluator noſter di-
cit. q inter natos mulierũ nõ ſur
rexit maior iohanne baptiſta. nõ
eum p̃tollit prophetis ⁊ patriar
chis ac ceteris hominibus. ſed
alios iohanni adequauit. vnde
non ſequit̃ vt ait. ſi alij maiores
non ſũt ergo ipſe maior eſt alijs.
Sz chryſo. dicit. q maior ẽ alijs
ſz licet apud angelos iſtud argu
mentum valet. nemo inter ange
los maior. ergo iſte maior omni
bus. nõ tamẽ valet inter homi-
nes. Et ratio eſt. qz iter hoies nõ
eſt ordo ſm naturã ſed ſoluz ſm
gratiam. Inter angelos autem
ſm naturaz Preterea ſi dicatur
maior omnib⁹ patribus veteris
teſtamenti. nõ eſt incõueniẽs. il-
le enĩ maior ⁊ excellentior eſt q̃
ad maius officiũ aſſumptus eſt.
Abraham enĩ maior eſt inter pa
tres. qz ad p̃bationez fidei eſt aſ
ſumpt⁹. Moyſes vero qz ad of-
ficium p̃phetie. vt habet̃ Deut.
vlt. Non ſurrexit maior p̃pheta
in iſrael ſicut moyſes. Oẽs iſtos
precuſor dñi excellit in multa ex
cellẽtia. qz ad mai⁹ officiũ eſt aſ
ſumpt⁹. Luce. j. Erit magn⁹ co-
ram dño. Vel poteſt ſic diſtigui.
q aliquis poteſt dici maior du-
plicit̃. vel quãtũ ad meritũ. et ſic
multi patriarche poſſunt fuiſſe
maiores aliq̃bus noui teſtamẽ-
ti. ſicut dicit Aug. q celibat⁹ io
hãnis nõ p̃fertur ↄiugio abrahe.
et intelligendũ eſt q q̃ ad meritũ
qz vt dicit ſanctus Thomas in
ſecũda ſecũde. (q. cliij. ar. iiij. ad
j.) ⁊ qz abrahã habuit animũ ſic
diſpoſitũ vt paratus eſſet virgi-
nitatez ſeruare ſi eſſet temp⁹ cõ
gruum. ex quo meritũ ↄtinentie
coniugalis in ipſo equat̃ meri-
to cõtinentie virginalis in iohã
ne reſpectu p̃mij ſubſtãtialis. nõ
reſpectu p̃mij accidentalis. hec
ſanctus thomas vbi ſupra. Alio
modo põt dici maior ſm ſtatũ ad
ſtatũ ſicut virgines meliores ſũt
cõiugatis. hoc modo non. ſemp.
tamen merito. ita q quelibet vir
go melior ſit quolibet cõiugato
aut coniugata. ſic Johannes oi-
bus maior fuit patrib⁹ veteris
teſtamenti. ¶ Ad tertiam dicen
dum. videtur q quilibet apoſto-
lus ſm ſtatum fuit maior iohan
ne baptiſta. vt videt̃ dicere chry
ſoſtom⁹. ⁊ videt̃ nobis q ita ſit
dicendum ſm illud apoſtoli qđ
in arguendo inductũ eſt ad Ro.
viij. q erant habentes primitias
ſpiritusſancti. qđ ſcilicet ſicut ex
ponit ſanctus thomas (lectio.
v. circa principiũ.) ſpiritumſan
ctum ⁊ tempore prius ⁊ ceteris
abundantius apoſtoli habuerunt
ex quo ptz inq̃t ſanct⁹ thomas q
ap̃l'i ſunt oibus alijs ſctĩs q̃cũq
p̃rogatiua p̃fulgeãt ſiue v̾ginita
tis ſiue doctrine ſiue martyrij p̃-
ferendi tanq̃ abũdãtius ſpiritũ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſanctū habētes. Sed poteſt aliquis querere. Nūqd poteſt quis conari ꝙ habeat eq̄lē caritatez apoſtolis. Reſpōdit ſanct⁹ tho. in eadem lec. dicendū ꝙ caritas hominis non eſt a ſeipſo. ſed ex gratia dei que dat̄ vnicuiqꝫ ſm̄ menſurā donationis xp̄i vt dicit̄ ad Eph. iiij. Unicuiqꝫ autem datur gratia ꝓportionata ad id ad quod eligitur. ſicut homini xp̄o data eſt excellētiſſima gratia qꝛ ad hoc eſt electus vt eius natura in vnitate perſone diuine aſſumeret̄. Et poſt eū habuit maxime plenitudinem gratie beata maria que ad hoc eſt electa vt eſſet mat̄ xp̄i. Inter ceteros aūt ad maiorē dignitatē ſunt electi apoſtoli vt. ſ. immediate ab ipſo xp̄o accipiētes aliis traderēt ea que pertinēt ad ſalutem. ⁊ ſic in eis eccleſia quodāmodo fundaretur. ſm̄ illud Apoca. xxi. Murus habebat fundamenta. xii. et nomina apoſtolorū in eis erant ſcripta. Et ideo dicit̄. i. Cor. xii. Deus poſuit in eccleſia p̄mo quidem apoſtolos. ⁊ ideo deus eis abundātiorē gratiā pre ceteris tribuit. Hec ſanctus tho. Et ſic pro nunc de iſta queſtione.

AD tertiam queſtionem ſic procedit̄. et videtur ꝙ beat⁹ iohānes nō fuerit ſanctificat⁹ in vtero matris

¶ Primo ſic. vt dicit auguſtin⁹ in epiſtola ad dardanū ⁊ iſidorū. Regeneratio dici non poteſt in eum in quem non preceſſit generatio. ſed per gratiam gratuꝫ facientem fit homo filius dei ⁊ regeneratur. ergo nō poteſt homo ſanctificari anteꝗ̄ naſcatur ex vtero. ⁊ per ꝯſequens iohannes non fuit ſanctificatus in vtero. ¶ Secūdo ſic. ſicut pctm̄ actuale ꝯtrahitur ex actu. ita peccatū originale contrahitur ex origine. ſed peccatum actuale nō poteſt remitti ꝗ̄diu homo ſtat in actu peccandi. ergo nec originale peccatū poteſt remitti in puero in materno vtero exiſtēti qui adhuc actualiter eſt in origine exiſtens. ¶ Tertio ſic. matth. iii. ſuper illo verbo iohānis ad xp̄z. Ego a te debeo baptizari. dicit glo. id eſt a pctō originali mundari. ergo videtur ꝙ non fuerit in vtero ſanctificatus. ¶ In oppoſitum eſt euangeliuz Luce. i. vbi dicitur de iohanne ꝙ ſpūſancto replebitur ex vtero matris ſue. ¶ Reſpōdeo dicendū ꝙ beatus iohannes fuit in vtero matris ſue ſanctificatus. Pꝫ iſta cōcluſio. Adhuc de nullo ſancto celebrat eccleſia feſtum natiuitatis. ſed celebrat natiuitatem iohannis. ergo tunc naſcens ſanctus erat. ergo in vtero ſanctificatus fuit. Circa quam concluſionem notanduꝫ. ꝙ (vt habetur iiii. ſen. di. vi. q. i. ar. i. q. ii.) ꝯſicut deus non alligauit potentiā ſuā

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rebus naturalibus. vt nō poſſit
preter eas operari cum voluerit
qđ in miraculoſis actibus facit.
ita non alligauit virtutē ſuā ſa-
cramentis. vt non poſſit ſine ſa-
cramentoꝝ miniſtris aliquē ſan
ctificare. ⁊ ideo aliquos preter
legem cōmunē quaſi miraculo-
ſe in maternis vteris ſanctifi-
caſſe legitur illos precipue qui
immediatiꝰ ordinabātur ad eiꝰ
ſanctiſſimā conceptionē. ⁊ ideo
mater ſanctificata credit. et io-
hannes baptiſta qui ei in vtero
exiſtenti teſtimoniū dedit. et hie
remias qui ipſius cōceptionem
vaticinio expreſſe pdixit. Nouū
inquit faciet dn̄s ſuper terram.
mulier circūdabit virū. Hiere.
xxxj. ita tamen ꝙ in iſtis ſancti-
ficatis ſm gradus propinquita
tis ad xp̄m ſit gradus ſanctifi-
cationis. ¶ Ad rationes in oppo
ſitum. ¶ Ad primā reſpondetur
negando ꝯn̄am. et ratio eſt. quia
regeneratio ſpiritualis pſuppo
nit generationē naturalem ſibi
correſpōdentē. ⁊ ideo regenera-
tio ſpiritualis que fit per mini-
ſteriū hominū in baptiſmo pre-
ſuppōit natiuitatē ex vtero qua
homo in noticiā ⁊ ſocietatē ho-
minū prodit. Sed regeneratio
que fit diuinitus pſupponit de
neceſſitate natiuitatez in vtero
qua homo a deo creatus forma
tus eſt. ¶ Ad ſcđam reſpōdetur
negando ꝯn̄am. et ratio eſt. quia
iaz formato puero anima ratio
nali infuſa puer nō accepit a ma
tre niſi nutrimentū. peccatū aūt
originale non cōtrahit per actū
potentie nutritiue ſed generati
ue. ⁊ ideo nō eſt actu in ꝯtrahen
do originale niſi in ipſa infuſio-
ne anime. ⁊ ꝓpter hoc nihil pro
hibet puerū in ſtatu illo poſt in-
fuſionē a peccato originali mun
dari. ¶ Ad tertiā reſpōdetur ne
gando ꝯn̄am. et ratio eſt. quia il
la verba dixit iohānes. nō ꝙ ha-
beret originale peccatum. eo ꝙ
fuerat in vtero matris ſanctifi-
catus. ſed loquebat in perſona
generis humani. qꝛ ante aduen-
tum xp̄i licz aliqui eſſent aliquo
modo mūdati q̄tum ad infectio
nem perſone per circūciſionem
vel ſanctificationē: vt iohānes.
ſed q̄tum ad culpā ⁊ infectionē
totiꝰ humane nature. nullus mū
datus erat ante paſſionē xp̄i. vel
aliter dici pōt ꝙ hoc dixit. Ego
a te debeo baptizari. qꝛ ſanctifi
cati in vtero indigent baptiſmo
xp̄i. vt recipiant characterem q̄
recipitur in baptiſmo quo confi
gurentur xp̄o. (vt habetur vbi
ſupra. q. tertia.

N feſto ſā
ctorū iohan-
nis ⁊ pauli eſt
euangelium.
Attendite a
fermento ⁊c̄.
Luce. xij. Cir
ca qđ poſſunt
diſputari ſe-
quentes queſtiones. ¶ Primo.